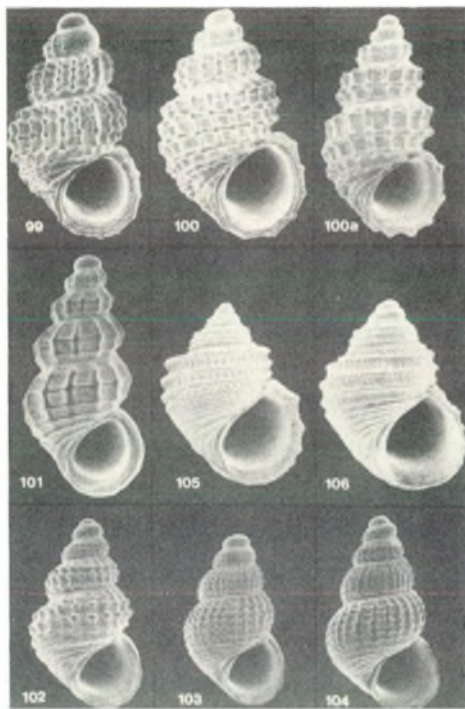

The marine Mollusca of the Bay of Algeciras, Spain

with general notes on *Mitrella*, Marginellidae and Turridae

J.J. van Aartsen,
H.P.G.M. Menkhorst
& E. Gittenberger

17 x 24 cm; 135 pagina's; 24 zwart/wit platen met 229 afb. *Basteria*, Tijdschrift van de Nederlandse Malacologische Vereniging. Supplement, No. 2; Leiden; 20-XII-1984. ISSN-0005-6219. f. 30,—.

Voor ons ligt een van de jubileumuitgaven verschenen ter gelegenheid van het 50 jarig bestaan van de Nederlandse Malacologische Vereniging. Een vereniging die zijn sporen op het gebied van de wetenschappelijke publikaties zeker heeft verdiend. In onze vorige aflevering (Literatuur 118) vermeldden wij nog het verschijnen van het slot van de fossielenatlas en nu opnieuw een lijvige publikatie.

Er wordt een overzicht gegeven van alle 393 soorten mollusken welke door de auteurs in de Baai van Algeciras werden aangetroffen. Deze baai bij Gibraltar in Zuid Spanje blijkt buitengewoon interessant te zijn, juist gelegen daar waar de middellandse zee en de atlantische oceaan elkaar ontmoeten. Bovendien spoelen er incidenteel ook diepwatersoorten aan, dit

vermoedelijk tengevolge van stromingen in de straat van Gibraltar. Het centrale deel van deze betrekkelijk kleine baai is meer dan 300 meter diep.

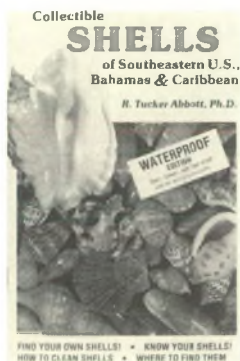
Het materiaal is hoofdzakelijk verzameld uit gruismonsters, meegenomen uit het litoraal. Juist van al die kleine, vaak moeilijk te determineren soortjes, geeft deze publikatie behalve de systematische positie, korte opmerkingen betreffende de naamgeving en de verspreiding en veelal verwijzingen naar recente literatuur. Van vele soorten worden nieuwe afbeeldingen gegeven vooral daar waar dit een aanvulling op of een verbetering van de tot nu toe verschenen literatuur kan zijn (zie voorbeeld).

Dat er juist op het gebied van de kleinere mollusken nog veel onderzoek te doen is blijkt wel uit het feit dat de auteurs tot de benoeming van een zes-tal nieuwe soorten zijn gekomen, te weten: *Alvania alternai*, *Hydrobia joessei*, *Mitrella bruggeni*, *Gibberula jansseni*, *Cypreolina vanhareni* en *Mitrolumna wilhelminae*. Extra aandacht hebben de auteurs gehad voor het genus *Mitrella* en de families Marginellidae en Turridae. Van *Mitrella* en van de Marginellidae wordt een lijst gegeven van alle soorten en synoniemen die in de literatuur werden aangetroffen. Voor al degenen die europees materiaal verzamelen en juist bij de kleinere soorten vaak met de handen in het haar zitten is deze publikatie een zinvolle aanvulling van de boekenkast. U wordt er zeker weer een eind mee verder geholpen. Hij is momenteel bij BM te bestellen (en uit voorraad leverbaar) door f 34,50 (incl. verzendkosten) over te maken op giro 60 61 00 t.n.v. St. Biologia Maritima, Den Haag, onder vermelding van 'Algeciras'.

J.G.

Collectible Shells of Southeastern U.S., Bahamas & Carribean

R. Tucker Abbott

15 x 23 cm; 64 pp., 103 kleurenfoto's. American Malacologists, Inc. 1984. Gewone uitvoering \$ 4.95; waterproof uitvoering \$ 8.95. ISBN-0-9-15826-11-9 en ISBN-0-9-15826-14-3.

Op de eerste pagina van dit boekje wordt het plotseling 'Collectible Florida Shells' genoemd. Dit wijst er al op dat het in eerste instantie geschreven is voor de verzamelaars van schelpen uit Florida. Natuurlijk staan er ook een aantal soorten in die algemeen in het caraïbische gebied en op de Bahama's voorkomen. Naar volledigheid is hier ook niet echt gestreefd. Toch staan er zo'n 300 soorten weekdieren en 20 algemeen voorkomende vormen van ander zeeleven in, en zelfs enkele landslakken.

Het werkelijk schitterend uitgevoerde boekje behandelt van alle bekende families een aantal soorten die we in de verschillende biotopen tegen kunnen komen.

Ook een aantal foto's van de levende dieren en het milieu waarin ze leven zijn in het boekje opgenomen. De gegevens zijn over het algemeen vrij beperkt, het fotowerk maakt echter veel goed.

Het ons toegestuurde boekje is een waterproof exemplaar. Omdat wij niet zo snel in staat waren om dit aan de stranden van Florida te gaan uitproberen hebben we het maar even onder de kraan gehouden. Deze proef doorstond het glansrijk, al is het afdrogen van alle 64 pagina's nog wel even een klus. Als u niet van plan bent om het onder de kraan te houden, (of mee naar Florida te nemen) kunt u ook een normale editie aanschaffen die vooral ook gezien de huidige hoge dollarkoers toch wel een stuk goedkoper is. De uitgever noemt dit de editie voor de 'armchair conchologist'.

J.G.

Thesaurus Conchylorium

G.B. Sowerby

or Monographs of the genera of shells, monograph of the genus Natica.

THESAURUS CONCHYLORIUM NATICA

16½ x 26 cm; Tekstdeel met losse kleurplaten in omslag. Sowerby, 70, Great Russell Street, Bloomsbury. Heruitgave. Luis Pisani Burnay, Lisboa, 1981 (- 1984)

Onder redactie van G.B. Sowerby Jr. werd in de vorige eeuw een boekwerk genaamd Thesaurus conchylorium uitgegeven. Dit werk bevat een reeks monografieën van verschillende weekdiergeslachten en is eigenlijk tot op de dag van vandaag vooral waardevol gebleven vanwege het feit dat er eenvoudig weg geen recentere overzichtswerken van de betreffende genera zijn verschenen. Dat het werk sterk verouderd is vooral wat naamgeving betreft lijkt geen twijfel. Toch is dit werk vooral vanwege het feit dat alle opgenomen soorten ook op prachtige kleurengravures zijn weergegeven, een waardevol bezit. Bovendien worden in de recente literatuur synoniemen vaak vermeld, zodat we met enig puzzelen er toch wel uit komen. In de voor ons liggende heruitgave van het genus Natica is bovendien een aparte lijst toegevoegd met de nu geldende namen. Dit Natica deeltje bevat 9 kleurplaten met 165 fig. Tot op heden zijn de volgende monografieën als losse deeltjes verschenen: Columbella (1981, Backhuys & Burnay), Marginella (1981, Backhuys & Burnay), Spondylus, Plicatula, Pedum (1981, Backhuys & Burnay), Fissurella, Fissurellidae, Clypedella, Macrochisma, Pupillaea (1982, Burnay), Murex (1983, Burnay), Natica (1984, Burnay)

J.G.

Catalogue of the Living Bivalvia of the Eastern Pacific Ocean: Bering Strait to Cape Horn

F.R. Bernard

21½ x 28 cm; 102 pp., 1 kaart. Department of Fisheries and Oceans, Ottawa, 1983.

Canadian Special Publication of Fisheries and Aquatic Sciences 61. \$ 9.60. ISBN 0-660-11270-1

De publikatie bestaat 'slechts' uit een systematische lijst van alle levende tweekleppigen van de oostkust van de Grote Oceaan, van de Bering Straat in het noorden (Alaska 66°N) tot Kaap Hoorn (Tierra del Fuego, 60°Z) in het zuiden. Behalve de volledige naam wordt ook een verwijzing naar de oorspronkelijke beschrijving van alle soorten gegeven. 1308 soorten hoog uit de getijden zone of uit het diepe water afkomstig, verspreid over een twee-

duizend kilometer kust zijn allen opgenomen.

Zowel synoniemen als verspreidingsgegevens zijn recent bijgewerkt aan de hand van de laatste publikaties en collectiegegevens. Temperatuurgegevens en fossiel voorkomen zijn een nuttige aanvulling.

Er worden hier geen nieuwe soorten in benoemd, echter wel een aantal vervangende namen voorgesteld en boven het genus-niveau een aantal aanpassingen en vervanging van namen. Dat van vele kustgebieden dergelijke catalogi mogen verschijnen en liefst ook van de buikpotigen dat is de wens van elke wetenschappelijke verzamelaar. Het verschijnen van deze publikatie is een stapje in de goede richting.

J.G.

Mollusken uit het Mioceen van Winterswijk - Miste

A.W. Janssen

17 x 24 cm; 541 pp., 82 platen met vele tekeningen en zw/w foto's. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Nederlandse Geologische Vereniging, Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie, 1984. Te bestellen bij de KNNV te Hoogwoud voor slechts f 48,—.

Vooraf de auteur maar ook de uitgevende verenigingen mogen trots zijn op het verschijnen van dit praktische en zo complete boek. Het bijeen brengen en bestuderen van een collectie miocene schelpen is voor velen een aantrekkelijke bezigheid. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat rijke en goed geconserveerde fauna's beschikbaar zijn en af en toe ook betrekkelijk eenvoudig te verzamelen. Het aantal soorten dat gedurende het Mioceen in onze streken leefde wordt op zeshonderd of meer geschat.

De onverwachte vormen en de enorme vormenrijkdom die we bij dit materiaal tegenkomen zijn zeer verrassend maar verklaarbaar als we ons bedenken dat het klimaat bij ons toen ongeveer subtropisch was. (± 18 milj. jaar geleden). Bij wijze van toeval werd in 1968 een uiterst fossielrijke laag ontdekt in de buurtschap Miste bij Winterswijk in de achterhoek. In een kleine hoeveelheid uitgegraven mioceen zand werd een grote rijkdom aan goed geconserveerde schelpen aangetroffen. Met behulp

van een handboor werd snel vastgesteld, dat de bovenkant van de schelphoudende laag slechts twee meter onder het maaiveld lag.

In 1971 werd voor het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie een grote ontsluiting gegraven. Reeds in 1972 publiceerde Dr. Fritz Nordsieck een studie over de molluskenfauna van Miste onder de titel "Die miozäne Molluskenfauna von Miste-Winterswijk, NL (Hemmoor)", gebaseerd op slechts vijf liter gruis. Na een grondige studie van heel veel Miste materiaal is A.W. Janssen er nu voortreffelijk in geslaagd een gedegen overzicht te geven van alle soorten welke tot nu toe in het materiaal werden aangetroffen. In het boek staan er precies 500, weliswaar nog niet allemaal van een naam voorzien maar dat komt eenvoudig weg doordat nog veel materiaal onbenoemd is.

Het boek bestaat uit een tekst en een platen deel welke tesamen in een band zitten. Het platendeel is er uit te nemen, wat het vergelijken van beschrijving en afbeelding van een soort zeer vergemakkelijkt. Het boek is zeer overzichtelijk, de beschrijvingen erg duidelijk en de tekeningen en foto's zijn van een uitstekende kwaliteit. De prijs is buitengewoon laag te noemen. Het aanschaffen waard!

J.G.

1. Pacific Coast Inshore Fishes 2. Marine Animals of Baja California

Daniel W. Gotshall

A Guide to the Common Fish and Invertebrates

Pacific Coast Inshore Fishes

Daniel W. Gotshall

1. 18 x 23 cm; 96 bladzijden; ruim 120 kleurafbeeldingen

2. 18 x 23 cm; 112 bladzijden; ruim 180 kleurafbeeldingen

Uitg. Sea Challengers/Western Marine Enterprises, California. 1. 2e druk 1981, US\$ 12.95 (paperback); 2. 1982, US\$ 17.95 (paperback).

1. ISBN: 0-930118-06-5 (paperback).

2. ISBN: 0-930030-24-9 (paperback); 0-930118-08-1 (linnen).

Deze twee boekjes van dezelfde auteur vullen elkaar aan. Het zijn beide populaire gidsen, waarvan elk u in staat stelt een 125 verschillende soorten vissen, die algemeen voorkomen in de ondiepere wateren, te herkennen. Het eerste boekje bestrijkt de kustwateren van het gebied van Alaska tot het midden van Baja California en het andere het meer zuidelijk gelegen gebied en de Golf van Californië. Voor het grensgebied zijn dus beide boekjes nodig.

Tekeningen van de typesoort brengen u snel op weg naar de familie, waar toe de waargenomen soort behoort. Het eerste boekje heeft ook nog een determinatietabel, maar voor het hanteren daarvan gaat de auteur ervan uit, dat u de vis in de hand hebt. Van elke opgenomen soort geven de boekjes een beknopte beschrijving, vergezeld van enige gegevens over voortplanting en verspreiding. Belangrijk is, dat elke soort met een duidelijke en over het algemeen fraaie kleurenfoto is afgebeeld. Alles bij elkaar dus handige boekjes voor degene, die de kustwateren van de Amerikaanse westkust gaat verkennen en wil weten welke vissen hij daar ontmoet.

Het tweede boekje bespreekt ook nog, zoals de naam al aangeeft een aantal - slechts 62 - soorten ongewervelde dieren. Om u een indruk te geven: 9 weekdiersoorten, waarvan 4 naaktslakken, 11 soorten zeesterren, 14 soorten koralen. Voor mollusken dus niet bepaald de aangewezen literatuur.

Beide boekjes gaan vergezeld van een lijstje errata.

W.F.

Das lebende Riff

Dietrich H.H. Kühlmann

24½ x 27½ cm; 185 bladzijden, 72 kleurplaten met 152 afbeeldingen; zwart-wittekeningen.

Uitg. Edition Leipzig, Leipzig.
1984. f 29,50 bij de Slegte.

Wanneer we de uitgebreide literatuurlijst van dit boek bezien, komen we de naam van de auteur verschillende malen tegen bij artikelen over onderzoeken van het koraalleven. De daaruit te putten verwachting, dat we te maken hebben met een boek, waarin we veel kunnen leren over het leven en de structuren van de koraalriffen, wordt zeker niet teleurgesteld. Het is niet alleen maar een platenboek, hoewel de talrijke kleurplaten zeer fraai zijn, maar een zeer geslaagd leer-leesboek over het koraalleven. De op zich zelf prettig te lezen tekst wordt nog verlevendigd en ondersteund door ruim 50 zeer goede tekeningen.

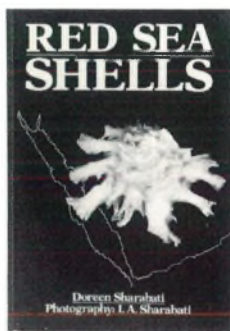
Aan het slot van het boek treft u nog een overzicht van de systematiek van de steenkoralen, Scleractinia, met 211 geslachten aan.

Dit recent verschenen boek, dat eigenlijk rond f 60,— zou moeten kosten, is bij de Slegte te krijgen voor f 29,50, een voor een dergelijk boek zeer lage prijs. We weten alleen niet hoeveel ervan in voorraad zijn.

W.F.

Red Sea Shells

Doreen Sharabati

17 x 24 cm; 125 bladzijden; 49 kleurplaten.

Uitg. Routledge & Kegan Paul, Londen, 1984. ± f 60,—
ISBN 0-7103-0103-0.

Een boek, dat de molluskenfauna van een bepaald gebied beschrijft, zal altijd met vreugde worden begroet. En die vreugde is des te groter, indien het boek een gebied bestrijkt, waarover tot nu toe geen of weinig literatuur ter beschikking staat. En dat moet zeker worden gezegd van de Rode Zee, een enigszins geïsoleerd gebied, waar verschillende soorten voorkomen, die men elders niet tegenkomt. Dit boek, waarin ongeveer 450 soorten zijn opgenomen, is bepaald een gelukwens waard aan de schrijfster, wanneer men bedenkt, dat zij ongeveer 10 jaar geleden is begonnen met het verzamelen van schelpen en pas in 1980 daarvan een meer serieuze studie is gaan maken ten behoeve van haar eerste publicatie. Die gelukwens geldt ook haar echtgenoot, die het fotowerk heeft verzorgd, want de foto's vormen de ruggegraat van dit boek. Iedere kleurplaat bevat afhankelijk van de grootte en het aantal variëteiten van de afgebeelde schelpen een wisselend aantal (4 tot 19) soorten, behorende tot een of meer families. De bladzijde naast elke kleurplaat bevat steeds een tekening, waarop de omtrek van de in kleur afgebeelde schelp met een nummer is aangegeven. Dit nummer correspondeert met de eveneens op die pagina opgegeven naam, waarbij moet worden gezegd, dat van 45 soorten geen speciesnaam is vermeld. Het zal duidelijk zijn, dat er niet veel ruimte over is voor

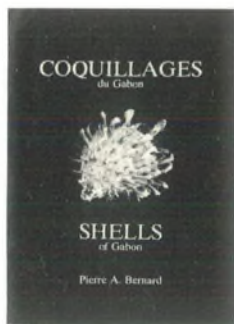
beschrijvingen. Die variëren dan ook nogal in omvang en inhoud en ontbreken soms zelfs geheel. Belangrijk is wel dat niet is volstaan met steeds maar één exemplaar van elke soort af te beelden, maar dat ook aandacht is besteed aan de vaak zeer uiteenlopende patroon- en kleurvariëteiten. Juist de goede kwaliteit van de foto's zal u behulpzaam zijn bij het op naam brengen van uw vondsten uit de Rode Zee. Ook de tweekleppigen komen uitgebreid aan bod. Interessant is voor snorkelaars en duikers, dat ook 18 verschillende soorten naaktslakken zijn gefotografeerd en benoemd.

Het boek wordt gecompliceerd met gegevens over de biotoop, een verklaring van bijzondere termen, een literatuuropgave en een register. Kortom, dit in Nederland gedrukte boek mag de verzamelaar echt niet missen en daarbij komt dat het nog betaalbaar is ook.

W.F.

Coquillages du Gabon - Shells of Gabon

Pierre A. Bernard

17 x 24 cm; 140 bladzijden; 73 kleurplaten en 31 zwartwit foto's.

Uitg. Pierre A. Bernard, B.P. 3751, Libreville, Gabon.

P.A. Bernard, 38, rue Dunois 75013, Parijs. NF 250 + NF 15 porto

Het is altijd verheugend wanneer iemand de moeite neemt om de schelpenfauna van een bepaald gebied voor de verzamelaar toegankelijk te maken. En dat geldt wel heel in het bijzonder indien het een gebied betreft, waarover geen moderne literatuur bestaat. Evenals het hiervoor besproken boek is dit tweetalige boek - Frans en Engels - zo'n boek. Het bestrijkt een voor verzamelaars moeilijk toegankelijk deel van West-Afrika. De auteur verklaart dit uit de ligging van Gabon: in een regengebied waar de rivieren vrijwel het gehele jaar door modderig water in zee laten stromen en

het daardoor voor de duiker moeilijk maken. Het water is alleen helder gedurende het droge seizoen, dat slechts duurt van begin december tot eind januari, indien u geluk hebt. Maar ook aan de stranden is weinig te vinden, terwijl de garnalenvissers - de enigen die met hun netten dieper levende mollusken naar boven brengen - slechts in een beperkt gebied werkzaam zijn. Dit alles verklaart, dat de auteur geen beroep kan doen op volledigheid. Van de 296 besproken soorten behoren 257 tot de buikpotigen, 35 tot de tweekleppigen, 3 tot de stootstanden en 1 tot de keverslakken. Wel is nog een lijst opgenomen van niet-afgebeelde tweekleppigen omdat de determinatie daarvan nog niet voltooid is. Wellicht kunnen we nog eens een vervolg tegemoet zien.

De uitvoering is zeer verzorgd en praktisch. Links de tekst en rechts de afbeeldingen. De gegevens zijn summier: afmetingen, biotoop, vindplaatsen en een globale omschrijving van uiterlijk en kleur. De afbeeldingen, in hoofdzaak in kleur, zijn van redelijk tot zeer goed; zij zijn vooral ook van belang, omdat nogal eens kleurvariaties zijn afgebeeld, een onmisbaar hulpmiddel bij de determinatie. Alles met elkaar een boek, dat als enige uit die streek onmisbaar is voor de verzamelaar van tropische schelpen. Helaas is het boek nogal kostbaar, maar dat is voor een particuliere uitgave niet onbegrijpelijk.

W.F.